

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 13. marca 1997 • Leto VII, št. 5

“ČE KMETJE NE BOMO DELALI, GOSPODJE NE BOSTE JEDLI”

Take in podobne (tudi grše) stavke je bilo slišati v oddaji v živo o kmetijstvu na madžarski televiziji, na koncu katere so se tako sprostile strasti, da je novinar, voditelj oddaje, kar zbežal iz studia.

Kaj je pripeljalo do tega, da so se (nekateri) kmetje tako razburili? Poenostavljeno: novi davčni predpisi ter novi predpisi zavarovanja. Dejansko pa tudi neurejene razmere v kmetijstvu.

Kaj vse se je neugodno spremenilo pri davkih? Leta 1995 je izmed več kot pol milijona zasebnih kmetovalcev priznalo le 13 tisoč, da ima obvezno obdavčljivo dohodek. Večina le-teh je priznalo povprečno 68 tisoč forintov, ker so pa bili do 110 tisoč oproščeni davkov, večina ni plačala niti ficka. Med tem pa je četrtnina vse madžarske govodi (milijon glav), polovica svinj (5 milijonov) in tri četrtine ovac (milijon) v lasti zasebnih kmetovalcev.

Kmetovalci so imeli določene ugodnosti že pri uvedbi novega davčnega sistema l. 1988. Takratna višina neobdavčenega dohodka je bila 500 tisoč forintov, v l. 1991 so jo dvignili na 750 tisoč, v l. 1996 je

pa znašala že milijon forintov. Razen tega je pomenilo olajšavo tudi to, da zasebni kmetovalci niso bili obvezni dajati računov, če so prodajali svoje pridelke.

Lani na koncu leta se je situacija spremenila. Skupščina je - če tudi po dolgih in vnetih razpravah - poostrila davčne predpise za kmetovalce. Kot osnovno pravilo velja, da bo določene ugodnosti imel le tisti kmetovalec, ki bo registriran pri kmetijski zbornici ter bo vodil evidenco o svojih pridelkih in o prodaji le-teh. Že tudi to je precej vznemirilo kmetovalce, kje neki se bodo oni ukvarjali z administracijo, ko je treba delati na zemlji! Še bolj na to, da

so dohodek, ki je oproščen davkov znižali na 250 tisoč forintov.

Najbolj prizadeti so se pa počutili vinogradniki, kajti za njih niti ta ugodnost naj ne bi veljala. Po dosedanjih predpisih, če je prodajala vino zadruška ali d.o.o., je morala plačati državi približno 35 odstotkov prometnega davka, česa ni bilo potrebno zasebnim vinogradnikom, kljub temu da 90 odstotkov madžarskih vin proizvedejo zasebniki. (Naj omenim le v oklepaju, da na Madžarskem zraste letno za 3,5 milijonov hektolitrov vina, prodaja pa 4,5 milijonov hektolitrov.)

Zato ni čudno, da je postal žarišče agrarnih demonstracij ti. zlati tri-

kotnik, kjer se nahajajo znani vinogradni kraji med Donavo in Tiszoo. Tudi prvi organizatorji protestov so bili zasebni vinogradniki, ki so prvotno zahtevali, naj se - kar se tiče davčne zakonodaje - popolnoma restavrira stanje v letu 1996. Zahtevali so tudi odstop kmetijskega ministra, ki je - prav v času najbolj vnetih demonstracij - odpotoval v Francijo k svojemu kolegu.

Interesi vinogradnikov so se na določeni točki ujeli z željami drugih zasebnih kmetovalcev. Najprej pri odstotku 39. To je namreč socialno zavarovanje, ki ga od tega leta morajo plačevati vsi delodajalci za svojimi zaposlenimi, obenem pa

tudi podjetniki in zasebni kmetovalci.

Na poostritve so kmetovalci odgovorili z zaporami cest. Približno na 350-ih mestih so delno zaprli ceste ter zahtevali, da se pogaja vlada neposredno z njimi, kajti ne priznavajo legalnosti ti. kmetijskih organizacij, kot je Kmetijska zbornica oz. Združenje kmetijskih proizvajalcev. In vlada se je v prvem krogu vdala. Njeni predstavniki so odpekotali v prašno podeželsko mesto, se vsedli s predstavniki nove interesne organizacije kmetov, ki so si na tak način ponovno izbrili nekatere stare privilegije. (Socialnega zavarovanja ne bo treba plačevati mesečno, lahko to storijo letno enkrat ali dvakrat, razširili so krog kmetijskih proizvodov, ki so oproščeni davkov itd.)

Če pa komu pomoliš mali prst, želi celo roko. Tako so s tem tudi kmetovalci, ki pravijo, da bodo demonstrirali vse do takrat, dokler vlada ne ugodni vsem njihovim zahtevam. Orali pa sejali pa bodo ponoči.

Nov davčni zakon, predvsem pa socialno zavarovanje je prizadelo skoraj vse sloje družbe. S čim pa bodo zagrozili, recimo učitelji? "Če ne bomo poučevali, boste ostali butasti."

M. Sukič

V Sloveniji imajo novo vlado z dosedanjim predsednikom

VLADA, KI BO PEPELJALA DRŽAVO V EVROPO

Po dolgi in razvlečeni razpravi, so poslanci v državnem zboru, v drugem poizkusu in štiri mesece po volitvah, izvolili novo slovensko vlado, na čelu katere je zopet dr. Janez Drnovšek, sicer pa šteje vlada osemnajst ministrov. To je po demokratičnih spremembah leta 1990 četrta slovenska vlada in tretja vlada, ki jo vodi dr. Janez Drnovšek. Vladi so podprli poslanci Liberalne demokracije Slovenije, Slovenske ljudske stranke in DESUS (upokojenjska stranka), pa poslanca manjšin, Ciril Pucko in še en poslanec. Drnovškov vladni kabinet je podprlo 52 poslancev, nasprotovalo pa mu je 37 opozicijskih poslancev.

Nekateri ministri so iz prejšnje ali prejšnjih vlad, nekaj pa je tudi novih. Podpredsednik vlade je prvak Slovenske ljudske stranke Marjan Podobnik, zunanji minister je vnovič Zoran Thaler, minister za kulturo je postal dosedanjí predsednik državnega zbora Jožef Školč, novi notranji minister pa je Mirko Bandelj, minister za obrambo Tit Tumšek, minister za šolstvo in šport dr. Slavko Gaber, za finance Mitja Gaspari in tako naprej.

Premier dr. Janez Drnovšek in Marjan Podobnik bosta morala že na začetku razčistiti vprašanja vstopa v Evropsko unijo. Premier se bori za čim hitrejši polnopravni vstop Slovenije v Evropsko unijo, medtem ko je podpredsednik bolj previden. Morda bo prav kombinacija obeh strategij Slovenijo pripeljala do dobre poti v Evropo. Dr. Janez Drnovšek je tudi povedal: "Kar zadeva skrb za ugled Slovenije v svetu, me bo zelo veselilo, če bosta gospod Peterle in tudi gospod Janša nehala z očrnjevanjem Slovenije in drugih slovenskih politikov v tujini v pogovorih s tujimi državniki... Če se bo s tem nehalo, bo tudi to prispevalo k boljši podobi Slovenije v svetu."

Glede nove vladne stranke, pa je dr. Drnovšek poudaril: "Ker je obstajala velika možnost, da vlada v podobni sestavi tudi pri drugem glasovanju ne dobi večine, je bila moja odgovornost, da začnem iskati novo možnost s prekinitvijo dotedanjih povezav in z dogovorom dveh največjih strank, LDS in SLS." Premier tudi ocenjuje, da razlike med strankami in Slovenci niso takšne, da bi jih za vedno zavezale v dva bloka, ki si vnaprej nasprotujeta. Po Drnovškovih besedah je nova vlada uravnotežena in dobro zasedena. Poleg približevanja Evropski uniji in Natu bo zlasti pomembna krepitev gospodarske konkurenčnosti ob doseganju uravnoteženega socialnega razvoja.

V razpravi pred glasovanjem je razpravljaval tudi predsednik SLS Marjan Podobnik. Za manjšini v Sloveniji in za Slovence v sosednjih državah je pomemben tisti del Podobnikove razprave, ko je poudaril, da bo Slovenija ohranila sedanjo raven manjšinske zaščite za prekmurske Madžare in italijansko narodnost, hkrati pa si bo za enako raven prizadevala tudi v pogovorih s sosednjimi državami. Med konkretnimi primeri je omenil zagotovljeno zastopstvo v predstaviških telesih, vključno z deželnimi in državnimi parlamenti.

eR

NAJSTAREJŠI DOBITNIK OLIMPIJSKEGA ZLATA

Prav gotovo se tudi vi spomnite otvoritvene slovesnosti olimpijskih iger v Atlanti, kjer je posebno pozornost užival najstarejši dobitnik zlate kolajne na olimpiadah. 98 let star "mladenič" je poskakoval, mahal, se pošalil s športniki, nasploh je bil največje presenečenje iger.

Tega znamenitega človeka je gostil 1. marca Sombotel, kamor ga je povabilo Društvo za ohranjanje olimpijskih tradicij. Leon Štukelj, pravnik iz Novega mesta, je bil rojen l. 1898 in je najuspešnejši slovenski športnik vseh časov. Desetletni Leon se je za telovadbo navdušil, ko si

potem pa se je vrnil v Novo mesto, kjer je s prijatelji nadaljeval vadbo. Leta 1922 je dobil vabilo za sodelovanje na mednarodni tekmi v Ljubljani (pozneje so temovanje prekrstili v sedmo svetovno prvenstvo) in osvojil tri zlate ter dve srebrni medalji. Nabiranje medalj se je potem nadaljevalo in do olimpijskih iger v Berlinu se jih je nabralo 17. Leon Štukelj se lahko pohvali s tremi zlatimi, eno srebrno in tremi bronastimi olimpijskimi kolajnami. Berlinske igre so pomenile konec Štukeljevih mojstrov in na telovadnih orodjih in začetek mirnejšega življenja v krogu

na navadnem stolu pokazal brezhibno prvinu. Nekatera vprašanja smo mu uspeli postaviti tudi mi.

Kako vam je uspelo ohraniti vitalnost? Imate mogoče kakšen poseben recept?

"Recepta za to ni. Čudovito je, da se v teh letih še tako dobro počutim. Mislim, da je genetična osnova dobra, jasno pa je, da sem jo krepil s stalnim gibanjem od mojega osmega leta starosti tja do l. 1936, ko sem nehal tekmovali, nadaljeval sem pa z vzdrževanjem fizične in tudi duhovne moči.

Kako vam je uspelo uskladiti študij in delo s športom?

"Bil sem vedno zelo resen in natančen. Tudi telovadbo sem jemal resno, nisem je imel le za igračkano. Videl sem, da je to nekaj, kjer človek lahko z marljivostjo in ljubeznijo tudi uspe, kakor se mi je to potem dejansko posrečilo. Kot dokaz lahko rečem, da nisem edini študent, izobraženec, ki sem zdržal tempo študija, treniranja, tekmovalja. Ko sem bil v službi kot sodnik, sem imel ogromno dela, kljub temu sem še vedno tekmoval. Tedaj je bilo moje življenje zelo resno. Pa tudi lepo."

Katera kolajna vam je najbolj pri srcu?

"Predvsem so to vse tri zlate. Ampak najbolj sta mi pri srcu tisti dve, ki sem ju prvič dobil. To je bilo v Parizu l. 1924."

Kako živite danes?

"Do Atlante sem živel zelo sproščeno, po Atlanti sem pa zelo angažiran. Dobil sem najmanj 400 pisem, čestitk in me malo muči, da ne morem vsem odgovoriti in se zahvaliti."

I. Dončec

je skupaj z mladostnim prijateljem ogledal nastop novomeških Sokolov. Leta 1916 so ga vpoklicali v avstro-ogrsko vojsko, vendar se je na srečo izognil odhodu na fronto. Konec vojne je doživel na Dunaju,

družine in na delovnem mestu, sodišču.

99-letni Štukelj je še zelo vitalen, kar je dokazal tudi v Sombotelu, ne le s tem, da je več ur odgovarjal na vprašanja novinarjev ter obiskovalcev, temveč tudi s tem, da je

Štenjé

SLOVENSKE PREDGE

Prvi slovenski lüteranski duhovnik Primož Trubar je dvakrat mogo zbežžati iz Ljubljane na Nemško, ka je prauti svetnikom predgo. Lüterange pravijo, ka lüstvo svetnike ne smej častiti, se k njim moliti, ka so tisti tó samo prausni lidgé. Samo Boga se smej moliti.

Gda je Trubar odrügam odišo na Nemško, je v Ljubljani začno predgati Sebastijan Krelj (1538-1567). Napiso je samo dvaue knjige, ka je betežen grato na plüčaj, pa je mladi mrau. 1566-oga leta je vödau Sveto pismo, **katekizmuš** za mlajše (Otročja biblija). 1567-oga leta pa **knige s slovenskimi predgami** (Postila slovenska), v šteraj je nedelske pa svetašnje evangeliume raztomačo. Krelj je bole po gorenjskom piso, pa mesto nemški rejči slovenske nüco. V takšom geziki je sto pisati, šteroga bi vsikši Slovenec razmo:

"... spominili (smo) tudi na več našiga imena inu jezika lüdi kivr so okuli nas, Dolence, Istriane, Vipavce... Kateri skoraj povsod čistejši slovenski govore, kakor mi po Kranju inu Koroški deželi, do polu nemški. Inu so edni navajeni na to staro Slovensko, Hervatsko ter cirilsko pismo." (Postila slovenska, 1567)

(po našom: ... brodili smo na tiste lidi tó - šteri se tak zovejo, kak mi pa takši gezik gučijo - kauli nas, na Dolenjce, Istriane, Vipavce... Šteri skor vseposedik bole čisto gučijo slovenski, kak mi v Kranjskoj pa Koroškoj krajini, na pau nemški. Ništerni stare slovenske, rovačke i cirilske litere pišejo.)

Marija Kozar

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI

vsako drugo sredo ob 14.10 na 1. programu madžarske televizije.

Naslednje oddaja bo v sredo 19. marca 1997.

Ponovitev v soboto, 22. marca ob 9.45 na 2. programu.

Narodnostni bazični muzej v Mohaču

TUDI BOGATA SLOVENSKA ZBIRKA IZ PORABJA

"Gospod Djuro Šarošac, vi ste **direktor Muzeja Dorottya Kanizsai v Mohaču**, ki zbira tudi predmete iz porabskih slovenskih vasi, kjer je bazični muzej Hrvatov, Srbov in Slovencev na Madžarskem. Od kdaj opravlja vaša ustanova to vlogo?" "Naš muzej deluje kot narodnostni bazični muzej od l. 1975 dalje. Tedaj je Ministrstvo za kulturo odločilo, da ima Mohač pravico, da zbira narodnostno gradivo med Hrvati, Srbi in Slovenci. Medtem ko so Slovaki ustanovili svoj bazični muzej v Békéscsabi, Romuni v Gyuli ter Nemci v Tati. Jaz osebno sem

Kar se je lahko zbralo, sem zbral. Seveda so bili tudi taki kraji, ki so bili glede etnološkega gradiva bolj siromašni kot kraji v Baranyi in Bački." "Kdaj ste bili prvič v slovenskih vaseh v Porabju in kakšne predmete ste tam našli?" "V Porabju sem bil dvakrat, našli smo nekaj skrinj, ki smo jih pripeljali sem v Mohač. Nadalje smo kupili predmete, ki se uporabljajo v kmetijstvu. Pripravil sem razstavo pod naslovom "Od zrna do pogače". Moram vam reči, da so mi še kako prav prišla toporišča, rešeta in različno orodje, ki ga uporabljajo ali so ga uporabljali kmetje. S tem sem želel

rijo jezik, znajo spraševati in znajo delati. Skratka, gradivo je tu pri nas v arhivih in ga bo treba obdelati. Imamo zbrano 40 tisoč minut materiala. Trenutno nimamo za to človeka, vendar važno je, da je naše gradivo na voljo vsakomur, ki bi to želel poslušati ali koristiti. Seveda pod pogoji, ki jih predpisuje zakon. Vsekakor pa bo treba to gradivo na tak ali drugačen način vrniti ljudem, pri katerih smo ga zbrali. Če hočemo, da naj ustno izročilo, folklorno gradivo zares zaživi, se moramo obrniti na koreografe, folklorne skupine, ljudske pevce, glasbenike in druge posredovalce ljudske kulture, ker brez njih ta material ne bo zaživel."

"Slovensko folklorno gradivo torej ni obdelano in ni objavljeno, porabski predmeti pa so na ogled na stalni razstavi tukaj v Mohaču. Kakšni vse?"

"Imamo v lepem številu keramiko, ki vsekakor odstopa od keramike v Mohaču in v vzhodnem delu Zadonavja. Je tudi tekstil, konkretno je oblačena lutka, ki po moji oceni odgovarja temu konceptu. Na ogled je tudi slovenska skrinja ter iz slame pleteni koši."

"Kakšni so vaši načrti? Ali še kdaj nameravate zbirati v slovenskem Porabju?"

"Oni dan sem govoril z Ivanom Ivančanom, ki je bil velik zbiratelj ljudskih pesmi in plesov, in je rekel, da bi želel še enkrat obhoditi vse tiste kraje, v katere je zašel pred 30 leti. Tudi jaz bi rad, kajpada, ponovno obiskal tiste kraje, da bi videl, do kakšnih sprememb je prišlo v slovenskih narodnostnih vaseh. Ta ponovni obisk bi me vsekakor spomnil na nekdanje stvari. Prepričan sem, da bi imel še dovolj moči, da bi še kaj zbrali. Toda ker nam v gmotnem smislu trda prede, se zastavlja vprašanje, ali se bo kaj spremenilo v finančnem smislu. Če bo letos kje kakšno znansveno posvetovanje, ki ga bodo organizirale državne oblasti, bom vsekakor navrgel vprašanje, formuliral prošnjo, da bi bilo treba urediti financiranje na ta način, da bi del sredstev dobili brez kakršne-gakoli natečaja ali razpisa. Ne moremo se namreč vsako leto koncentrirati samo na to, kje neki, na katerem natečaju bi lahko prišli do kakšnih forintov. Dobro bi bilo, če bi bila ta sredstva vsako leto kar avtomatično zagotovljena, ker bi lahko le na ta način nadaljevali z zbiranjem bogastva duhovne in stvarne dediščine porabskih Slovencev."

Besedilo in slika: **Francek Mukič**

že pred tem časom začel zbirati predmete z narodnostnega področja. Prvi načrt sem si sestavil l. 1965, toda politične okoliščine so tedaj, na žalost, bile take, da moja prizadevanja niso našla razumevanje. Šele po l. 1968 je Centralni komitej MSDP sprejel odlok, da je potrebno zbirati zgodovinske in etnološke starobitnosti tam, kjer živijo narodnostne skupnosti. Takrat je pokojni akademik, profesor Gyula Ortutay sklical znanstveno posvetovanje, na katerem je vsaka narodnostna skupnost predlagala, kaj bi bilo potrebno storiti. Moj predlog je bil, da je v prvi vrsti treba gradivo zbrati na enem mestu, ne glede na to, da smo razpršeni. Znano je, da Hrvati na Madžarskem živijo v osmih županijah. Torej sem sestavil podoben načrt in obiskal vse naše vasi. V nekaterih naseljih sem bil celo po dvakrat. Ko pravim, da naše, ne mislim samo na hrvaške, ampak tudi na slovenske in srbske kraje.

pokazati, kakšno bogastvo zajema ta tematika. Razen tega sem zbral tudi keramiko, nekaj tekstila, tam okoli 140 predmetov. Bil sem tudi pri lončarju, stricu Karčiju Dončecu na Verici, ki je mojster ljudske umetnosti in izdeluje novejšo keramiko. Mislim, da je ta naša zbiralska akcija vsekakor bila koristna, saj je ljudsko blago porabskih Slovencev vendarle na ogled tukaj na naši razstavi."

"V Porabju ste vodili tudi etnološke tabore. To pomeni, da ste zbirali tudi folklorno gradivo?"

"Da. Zbirali smo tudi ustno izročilo, toda ker jaz ne govorim slovensko, kljub temu da precej razumem, osebno nisem zbral. Sestavil pa sem vprašalnik, na podlagi katerega so zbirali drugi zbiralci. Pri tem so nam pomagali Katarina in Jože Hirnök ter drugi. Prizadevali smo si, da skupino sestavimo iz Slovencev, ki so na svojem terenu, ki so tam doma, ki dobro govo-

OD SLOVENIJE...

France Rode novi nadškof

Papež Janez Pavel II. je imenoval naslednika Alojzija Šuštarja. Odposlanec Svetege sedeža v Sloveniji apostolski nuncij msgr. Edmond Farhat je papeževo odločitev sporočil na dobro obiskani novinarski konferenci v tiskovnem središču Slovenske škofovske konference v Ljubljani. Novi nadškof in metropolit ljubljanski, France Rode, duhovnik misijonske družbe (lazarist), se je rodil 23. septembra 1934 v Ljubljani. Šolal se je v glavnem v tujini. S starši se je po drugi svetovni vojni naselil v Argentini in v Buenos Airesu vstopil v bogoslovje, teološke študije pa je končal v Parizu, kjer je bil leta 1960 posvečen za duhovika, tri leta pozneje pa je postal doktor teologije na pariškem Katoliškem inštitutu. Iz Pariza se je vrnil v domovino in bil od leta 1967 v Ljubljani ravnatelj bogoslovcev lazaristov. Leta 1981 je znova odšel v tujino in v Rimu prevzel službo v kratkem papeškem tajništvu za neverujoče, nazadnje pa je bil tajnik papeškega sveta za kulturo.

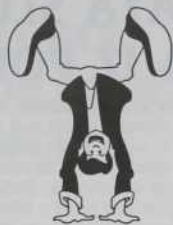
Jurčičeve nagrade

V ljubljanski Narodni galeriji so, že četrto leto zapored, podelili Jurčičeve nagrade za leto 1996. Nagrade podeljujejo novinarjem, svobodnim publicistom in urednikom za njihov prispevek k veljavnemu, verodostojnemu in avtentičnemu pisanju. Tokratni nagrajenci so novinarka in publicistka Alenka Puhar z Dela, urednik tednika Mag, Janez Markeš ter novinar tednika Mladina Bernard Nežmah.

70 milijonov za medvedke

V sklopu televizijske oddaje Planet In je v Mariboru potekala dobrodelna akcija "Kam so šli vsi", ki so jo organizirali Mobitel, Televizija Slovenije in Sklad za izgradnjo nove pediatrične klinike v Ljubljani. Na tej veliki dobrodelni prireditvi je organizatorjem s prodajo različnih medvedkov uspelo zbrati 70 milijonov tolarjev. Prireditve si je ogledal tudi predsednik države Milan Kučan.

Jajjaa?!?

Vej pa don nej?!?

Nauvi pa nauvi gaunarge. En avstralski birauc je tak pravo enomi obsojenci (Nektario Zafiratos), ka je takši velki gaunar, ka zatoga volo, ka je naredo, eške rejč gaunar tō več znanamūje, kak do tega mau. Té "gospaud" si je vkūper napelo eno veliko - veliko gostūvanje, štere ceringo je s tistim čekjom plačo, šteroga je vkradno od enoga od svoji gostūvančarov. - *Malo skor ka bi drago gostūvanje bilau za enoga prausnoga gostūvančara.*

Ne skišavajte Boga! Kak ste vi že tō gvūšno čūli, na Irskom so čednjaki "dojskōpiroznavali" eno birko. Iz stare birke

so vōzveli ene celice (sejtek), pa iz toga napravili takši material, šteroga so nazaj nutri v birko djali, pa iz toga se je skotila mala birka. Brezi toga, ka bi kakšen bak potreben būu. Zdaj je pa te vōprišlo, ka so v Meriki (Oregon) naredili kopijo (klon) od opice tō. Od toga pa je več samo en stopaj do človeka. Natauj je Bill Clinton pravo čednjakom, ka čedni bojte! Ne mejte se za Boga! - *Tau je rejsan tak. Po drugom tali pa, zaka ranč opice kopirajo, gda je na svejti že tak telko opic.*

Rus s sablo. Ruski milijarder Vladimir Brincalov je ništarno paut s sablo prileto v kancelaj, pa se je dragu, ka zdaj presmekne vse tiste, šteri ne delajo poštano, liki samo langajo v njegvi fabriki. Tajnice (titkāmōk) so skor strjč dobile. Prva kak bi ranč omedlele, se je Vladimir začno hrzati, kak konj. Malo je prej samo norijo delo. - *Eške dobro, ka je "samo" poslanec v*

NE SKIŠAVAJTE BOGA!

ruskom parlamenti (duma), pa ka je nej un grato predsednik Rusije, ka je nej daubo zavolē glasov. Pa te eške prej trbej kopirati opice pa somare?!

Rosag kecašov. Talibi v Afganistani - ingyom-bingyom Talibi, tu Talibi malibi - so si pā nika nauvoga vōzbrodili. Moškim dajo devet gni cajta, ka naj si kece "spauvajo". Šteri moški ne bauja, tistoga v vauzo zaprējo, pa tačas ga tam majo, ka ma keca vō ne zraste. - *Ka pa naj tisti delajo, šterim ne raste brada. Naj si mažejo zvūna z medom, znautra pa z drekom?!*

Lejpa vala vogrskomi rosagil! Lejpa vala Budapešti. Tau je bilau na začetki filma Evita vōspisano, gda so v Budimpešti prvo paut nutri pokazali tē nauvi film. Za tē film so dosta vse v našom rosagi gordjemali. Peštarge pa natauj pravijo, ka Alani Parkeri (un je būu režiser) tō lejpa vala, ka me je v svoji knjigaj, v šteraj je dojspiso, ka vse se je z

njim godilo, gda so te film delali, o Pešti tau najbole v spomini ostalo, ka je od vogrskoga toaletnoga papēra pikice daubo. - *Dje, dragi gospaud Parker, dveji deli sta mogauči. Ali je rejsan papēr būu graubi, ali pa vi mate fajno rit.*

Fakarus. Vi, te malo starejši eške gvūšno ponite, ka so pri nas tō ojdi "fakarusi". Takši busi, šteri so karoserijo iz lesa meli. Kipar (szobrász) Miki Popper pauleg Jeruzalema je zdaj dojpaubro staro železno štakūlo s svojoga autona Volkswagen, pa je iz lesa izrezo nauvo karoserijo. Najbole je žalosten zatoga volo, ka so ma nej dopistili, ka bi se leko s tem autonom v službo vozno. Takšoga ipa, gda je un na cesto prišo, te je dosta nesreč bilau, ka so drugi autoške vsi samo njegov "fakarus" gledali, zmejs so pa v enoga drugoga nutri zakūrili. - *Au, njauva Jeruzalema! Eške dobro, ka so njegov leseni auto nej zakūrili!*

Fr.M.

Dela Jožeta Plečnika v Budimpešti

ARHITEKTURA ZA NOVO DEMOKRACIJO

Slovenski arhitekt Jože Plečnik (1872-1957) nima "svoje" arhitekture v našem glavnem mestu, v zgodovinskem muzeju pa bo en mesec odprta razstava, na kateri je predstavljeno njegovo delo na Praškem gradu od leta 1920 do 1936. Prva knjiga v madžarskem jeziku o arhitektu Plečniku, ki jo je napisal Rudolf Klein, pa je izšla leta 1992. V knjigi so v besedi in sliki predstavljena najznačilnejša Plečnikova dela, med katera sodi tudi cerkev v Bogojini v Prekmurju.

Razstavo sta v zgodovinskem muzeju odprla veleposlanika Češke in Slovenije Richard Pražak in Ferenc Hajós, o arhitektu Plečniku pa je govoril tudi direktor muzeja dr. Sándor Bodó. Veleposlanik Češke je ob Plečnikovem pomeni govoril tudi o drugem bogatem in raznolikem kulturnem sodelovanju med Slovenijo in Češko.

Slovenski veleposlanik Ferenc Hajós pa je povedal: "Današnja razstava Jožeta Plečnika - Arhitektura za novo demokracijo, je sporočilo velikega evropskega demo-

Plečnikova cerkev v Bogojini

kratičnega in humanističnega, kulturnega uma in duha v naš čas o veri, da je demokracija s praviciami človeka in narodov na neustaljšem pohodu. Govori z jezikom umetnosti, s posebno govorico arhitekture o vrednotah, ki sta jim bila zavezana oba, ko je predsednik Masaryk povabil slovenskega arhitekta Plečnika, da uresniči svoje zamisli arhitekture za novo demokracijo na Hradčanih v Pragi." Veleposlanik Hajós je ob tem še poudaril, da je razstava pomembno sporočilo vsem, "da smo s sodelovanjem v srednji Evropi sposobni utrditi svoj prostor v skupnem evropskem domu."

Otvoritev razstave je bila zelo dobro obiskana in jo lahko uvrstimo med pomembnejše dogodke, s katerimi se je v Budimpešti predstavila Slovenija. Organizatorji so tudi prepričani, da bo razstava dobro obiskana. Odprta bo nekaj več kot en mesec, julija pa jo bodo prenesli v Ljubljano.

eR

GDA NAZAJ POGLEDNAM

Že smo dostokrat na svoje vije čutili, ka naši ljudje - steri so za različni zrokov volo na duge lejte od doma odišli - gda pridejo domau, lepau gočijo slovenski materni gezik. Ka se pa njim najbolje špajnsno vidi, je, da se v Porabji ljudje - eške starejši tū - vsebole pogučavajo vogrski.

Etak je zopojdla Domiter Margita (rodjena v Otkavci pri Fütjini) tū, gda je po 30 lejtaj prišla nazaj domau. Tū pa tam se je poklonila spoznancom slovenski pa so ji vogrski odgovorili, pa nej samo mladi.

Margit, tak malo mi povej od toga, kak si tau doživlala, gda so se ti v Števanovcaj vogrski nazaj poklonili?

"Kama sam se nej mogla od čūde djati. Istina, ka nej vsakši. Liki, steri so se vogrski poklonili, ne znam si raztomačiti, zakoj. Ge sam 30 lejt nej tū doma, liki po vogrski varašaj živila, največ v Kószegi. Kumaj sam čakala priliko, da leko domau letim, pa te - gda je mati eške živila - sva si leko slovenski gučale. Od matere pa od oča samo telko, ka so se oni že po bojni sé v Varaš spatjivali pa so nej v Otkavci živali. Liki pogovarjali so se med sebov slovenski. Tak mislim, ge pa moj brat Laci tomi leko zavaliva, ka znava slovenski, pa nej samo znava, rada gučiva tū, gde se samo za tau prilika dá."

Rada bi bila, če bi mi na kratko povedla nika od tvoji mlašeči lejt, od tvoje držine.

"Nika neman tajiti, etak pa vse leko napišeš, ka ti zdaj tapovej. 1936-oga leta sam se narodila. Če je stoj emo lejpa mlašeča lejta, ge moram povedati, ka je meni sploj lejpo bilau. Tistoga reda smo pejški ojdli v šaulo z Otkavac v Števanovci, ka je nej skrajek bilau. Tri lejta sam ojdla v šaulo v Števanovce. Takši lejpi spomin mam od svoje lerrance, ka se mi gnes srce segrejva, če na njau mislim. Njej pa mojmi dejdaki leko zavalim tau, da sam z včenjom dosta vse leko dosegnila v svojom življenji. Teréz Fehér je dosta

mlajšov včila, pa nej med takšimi pogoji (feltételek) kak gnes. Pa itak. Naveke bomo (h)valežni njej. Navčili smo se šteti pa pisati, dapa nej samo tau. Steri je med nami za tau bio, s tistoga je pod njeno rokav nika gratalo. Gda sam v štrti klas prišla, te sam že v Varaš ojdla, zatok ka so mi stariše te že tam živali. Po štrtom klasi sam pa začnila osemletno gimnazijo. Za dve lejti je pa nauvi režim zreformiro šaulstvo pa sam prišla nazaj v osnovno šaulo. Po ausmom klasi sam prišla v Sombotel v srednjo šaulo, tam sam maturejrala tū. V Somboteu sam se vsakši den vozila, nej sam se tam držala. Ge sam vsigder najbola rada doma bila."

Na tvojom obrazi se navekša prijazen smej vidi. Liki se tau tū vidi, ka nosiš v sebi nikšo velko žalost pa britkost. Tak je?

"Žmetno mi je od toga kakoli gučati. Če mo šli po kronologiji, te ti na kratki povejm, ka sam se mlada oženila, 1956-oga leta. Doma v Števanovci smo meli takšo pravo pavarsko gostūvanje. Moj prvi mauž je brbejr (zdravnik) bio,

odišla sva v različna mesta za njegovoga dela volo. Mela sva dva sina. Zakon se je nama nej pršiko, 1972-oga leta sam z decov ostala sama. Za dve lejti sam odišla z decov v Kószeg - te vekši je že v srejdnoj šauli bio - pa sam si tam najšla svoj drugi par. On je bio profesor na srednji šauli. Vse je vred prišlo v mojom življenji, lepo smo si spravali vse, deca je zrasla, se oženila.

Ge sam tū skauz v službi bila, iz žūpanovoga urada v Somboteli sam šla v penzijo kak računovodkinja. Dobro, merno, lejpo življenje sva mela pa mava gnes z možaum. Liki gda sva v penzijo prišla, moj mož se je trau es nazaj k mojim. Etak smo njali tam Kószeg pa smo prišli nazaj v Varaš. Tam smo odali svojo ižo pa na Balatoni vikendico pa smo v Varaš kúpili stanovanje (lakást). Pa zdaj, gda je že deca oženjana bila pa smo lepau živali, se nam je zgodilo nika strašnoga. Starejši sin mi je naglo mrau, tū je njau ženo pa dva deteta. Tau vōpovedati je tū strašno, nej doživeti. Ta bridkost se mi vidi na obrazi, kakoli ka sam ge nej kakšna kislá ženska. Tragedija vtrgna človeka."

Lani sam ojdla v Otkavcaj pa sam na tisti funtos staupila, gde je vaša lejpa iža gnauksvejta stala, štero ste porušili, da bi starišom v Varaši nauvo zozidali. Malo više sam zaglednila edno lejpo izičko, vikendico na polonja kreda. Tak so mi povedli, ka je ta iža tvoja pa sina, steri je

tragično vas tū njau. Ka planiraš s tisto zidinov? "Polonja zidine je od vnukov, polonja pa moja. Tak planiram, ka go odamo. Tau je moja druga žalost. Zatok, ka bi na stare dni tam lepau leko preživela nistame lejpe dneve pa mesece. Cloveška usoda (sors) je že etakša."
Gospod Kašaš, vi ste si slovensko ženo odebrali. Ka mislite od slovenskoga človeka?

"(H)vala Baugi, dosta slovenski lūdi sam emo priliko spoznati. V Kószegi so delali na državni gazdijaj. Kak profesor sam včijo ništarme slovenske dekke pa pojbe. Moja ocejna je od Slovincov na svejta najbaukša pa najlepša. Slovenski človek je prijazen, pozna prijateljstvo. Delaven pa vōren človek je. Znajo vkūp držati, majo svoje specifične šege tak pri lūdaj kak pri deli. Tau so do mene tū večkrat vōpokazali, gda smo v Otkavci vikendico zidali, lūstvo nam je dosta pomagalo. Lepau zavalim njim poumač."

Margit, tak si prajla, ka si rada doma, liki tau ali tisto te zatok mauti tū.

"Rada sam doma, ka sam med svojimi. Brat, drugi sin, vnuki, moj mauž, spoznanci, rodbina, tau je vse, ka človeka gor drži. Morem pa povedati, ka mam eške zvūn držine drugo veselje tū. Gda sam prišla domau, sam z veseljem gor najšla, da Slovenci majo novine. Ge se je nej dobila, liki večkrat sam ojdla v Sloveniji, gde rodbino mam, pa so mi na meji pokazali te list. Te sam se pa potrūdila skoz Ferija Kranjeca, da ta list dobivam. Nišče ne zna, kak ge tau rada štem. Vsakšo litero vōprštem. Pa če kaj ne razmej, se potrūdim, cajt ne šanalivam, pa poglednam v sloviri. Etak pa vse znam, ka pišejo v Porabji. Tau je sploj dobro lūdum, da leko vadijo gezik, pa zvūn toga pridejo do različni informacij. V tej novinaj sam štejla, da so ustanovili slovenski penzionisti klub ali društvo. Na, sam si mislila, ge s toga ne smejm vōostati. Za moža volo mi je malo foliško bilau, depa on me je pošilo pa je pravo, naj se dobro čūtim med svojimi. Tau je sploj normalno, zamé pa velko veselje. Tak dobro sam se vendrak nigdar nej čūtila, kak na izleti v Sloveniji pa na konca leta, gda smo meli srečanje. Tau dostim lūdum pozlati dneve. (H)vala za priliko."

I. Barber

... DO MADŽARŠKE

Tovarna frotirja v Monoštru na prodaj

Zaradi stečaja matične firme v Jennersdorfu v Avstriji so imeli dvotedenski zastoj tudi v obratu Vossen v Monoštru. Obrat so zgradili l. 1994 z nemškim kapitalom, je pa podružnica avstrijskega podjetja. Problemi so se v avstrijski tovarni začeli že lani decembra, le-ta je namreč zgubila večji del nemškega trga, kar je vplivalo tudi na monoštrski obrat. Na začetku leta so odpustili 9 delavcev, ni pa izključeno, da jih bodo še več. Monoštrski obrat išče tudi nove lastnike, torej je na prodaj, zanj se zanima neki konzorcij.

Panika med varčevalci

Pred kratkim so se v določenih časopisih pojavile vesti o nelikvidnosti delniške družbe Postabank. To je drugo najbolj razširjeno bančno omrežje na Madžarskem, svoje usluge ponuja na 3200-ih poštah. Zaradi teh vesti je nastala panika med varčevalci, ki so začeli masovno dvigati svoje prihranke. Enote Banke so obratovale celo v soboto in nedeljo (1. in 2. marca). V treh dnevih so ljudje dvignili več kot dvajset milijard forintov, kljub izjavi finančnega ministra in guvernerja Madžarske narodne banke, da je banka likvidna.

Kralič pa lejpa Vida

20. marca bodo v Monoštru predstavili zbirko pravljic Kralič pa lejpa Vida. Pravljičice, ki jih je zbral Karel Krajcar v Števanovcih in okolici, je izdala založba Kmečki glas. Predstavitve se začne ob 5-ih popoldne.

Madžarska in Slovaška pred haškim sodiščem

3. marca se je začela pravda pred haškim sodiščem med Madžarsko in Slovaško zaradi hidroelektrarne Bős-Nagyamos. Slovaška očita Madžarski, da se je enostransko odpovedala pogodbi o izgradnji hidroelektrarne, Madžarska pa je se verni sosedi to, da je z izgraditvijo inčice C, "ukradla" Donavo.

DELO NA ZAČETKI SPRTULEJTI

Kak šagau majo prajti, pavri vzimi počivajo. Gnauk svejta je tau istino bilau, depa zdaj tau več ne vala. Te je lüstvo samo doma gazdūvalo, v službo je inan nej ojdlo. V djeseni so zgutauvili z delom pa samo v sprtulejti so začnili znauva. V zimi so samo maro pulagali pa malo znautra delali. Zdaj samo s paverskoga dela živetī že ne more pa ranč nejga tašo lüstvo, stero bi samo gazdūvalo. Zvečkōga so gazdūva, je že v penziji pa več kak dveji, tri krave gvūšno ka nejma. Naleki ukūp leko prešte v ednojvesi, sto ma krave. Dveji, tri krave držati se gvūšno ka ne spleča. Več pa ne morejo držati, ka brezi mašinov nede. Pa tau cejlak do tistoga tak bau, dočas vlada nede bola pomagala pavre. Zdaj, ka je tū sprtulejt pa baukšo vrejmen, lüstvo je že vanej na njivaj pa v ogradcaj. Telko zato vsakši kaulak rama pripauva, ka ma nej trbej v bauti kūpūvati krunče, lūk pa drūgo, ka doma trbej. Drūgi sonžete pa zapūštijene njive žgeje, naj ne zarastejo.

Zazranka, gda smo na Verici ojdli, je (h)ladno bilau, Krajcarova tatica že v ogradci bila pa nika fejst delala.

Nede tau malo rano, ka že sadite lūčičak, šalato pa repo?

"Nede rano, zato ka zamlau dola pokrijemo

pa te ne mora lūčičak pa šalata zmzniti. Zato, ka tej brž vopužanejo. Prvin smo tū etašoga reda šagau meli saditi. Gda se je sneg odtaupo, te smo že v ogradci bili. Vsakšo leto rano sadim, pa vsakšo leto dosti šalate mam."

Vidim, ka ste repo tū taposadili. Ka bau s tauga?

"Tau za seman baude. Mi furt domačo repo sadimo, zato ka tjiplena

dostakrat taša, ka nika nej vredna. Gnauk smo tjiplili pa tista dugi nad mejla, v zemlej pa nika nej bilau. Ka bilau, tisto vse zagnililo."

Tū še velko mesto mate, ka te sejali?

"Tū bauda: petroš, mrtjavca (korenček), tū ta rauže baudo, tanta pa prpou, paradajs, bubreke. Mi tau vse doma pripauvamo, mi v bauti tašo kaj nika ne kūpūvamo. Lani taši pavu smo meli, ka kaulakvrat vsikšoma smo delili bubreke."

Vidim, ka v dvaure traktor stodji, zvōn tauga ogradca še več njiv mate?

"Edno še mam, dapa nej velko. Do toga mau smo konja meli, dapa stari je batežan, pa ga nej mogo več polagati. Pojap pa te tak pravo, ka traktor tjiōpi pa te sam leko dela, nikuga nej trbej pomagati. Traktor samo te prosī "djesti", gda vozimo z znjim, ovak pa ne nūca nika nej. Konja pa vsikši den

trbej dvakrat, trikrat obrok dati. Pa če niške nej vozo z njim, te je pa tak nauri bijo, ka smo nej ladali z njim."

Gda nutra v Števanovce pridemo, vidimo, ka en možak sečo rejže, dapa tak na gnaki, kak če bi žnjauro potegnili. Kak skrajaj pridemo, vidimo, ka so te možak Kalman Dončec. Lejpa bau ta seča, pravim.

seja, Ōdōn Merkli pa za njim vlačī s konji. Ka se tū sejā?

mi na pamet pride, ka starejšo lüstvo šagau melo prajti, ka se ne

"Ovas. Če bau kaj z njegal? Zdaj se tak vidi, ka je dobra zemla. Tau baja, ka je tau taša zemla, če zdaj dež pride gora, te tak bau, kak skaurdja. Tam, gde zdaj vlačī Ōdōn, tam pa kromče bomo sadili."

Gda prauti autonā dem, pa njivo gledam,

vidi na iži pa na kravi, sto kakšan gazda je, liki na njivi. Kak je zorana, kak poulačena. Tau use pokaže, kakšen je gazda. Če tau njivo gledam, tak mi slim, ka gazdo bi nej špot zopojdo.

K. Holec

TO JE PRVI

Tako je pisalo na prvi Oplovi Astri, ki je 13. marca 1992, točno pred petimi leti, zapustila tovarno v Monoštru. Pred petimi leti je bil 13. marec petek, zato so astrologi takrat sestavili tudi horoskop novega avta ter povedali, da se Astri (samo ime pomeni zvezda) piše dobro v zvezdah. Prototip Astre, ki je zapustil tekoči trak v navzočnosti takratnega predsednika General Motorsa in madžarskega premiera, je od takrat razstavljen v Prometnem muzeju v Budimpešti.

Naš posnetek je nastal v petek, 13. na otvoritvi tovarne. Na njem je prva Astra, ki je zapustila tekoči trak v Monoštru.

Novi model je stal 1.1992.998.500 forintov, po takratnem tečaju je bilo 20 tisoč nemških mark. Enak model trenutno stane okrog dva milijona, to je v markah nekoliko manj kot pred petimi leti. Do petega rojstnega dneva se je Oplova tovarna v Monoštru precej razširila. Ob prvem obratu za montiranje avtomobilov sta začela obratovati še obrat motorjev in obrat motornih glav. Mednarodna kvalifikacija ISO 9000 kaže kvaliteto njihovih proizvodov.

Karolina Kolmanič

MATEMATIČNA LJUBEZEN

(nadaljevanje)

Ko je končno odzvonilo odrešujočo šesto uro in se je večina razbežala domov ali na igrišče, sta se pod kostanjem, vsem na očeh, ustavila Marija in Tomaž.

Marija ga je gledala naravnost v oči, Tomaž pa je mečkal naramnico svoje torbe, njegova copata pa je grebla po gramozu. Nato je le vprašal: "Kdaj pa naj pridem?"

"Popoldan, po četrtri uri." "Hm, kje si pa doma?" "Doma? Doma! V hiši, ki stoji sto metrov od ceste. Do nje pa pelje ozka pot. Hiša je bela, stoji na tleh in ima okna in vrata," je kar drlo skozi rdeče ustnice, da je Tomaž goltal slino. Nato si je še sam privoščil: "Vse hiše so na tleh, imajo vrata, da prebivalci ne lezejo skozi okna."

Uh, ti si pa moder! Matematič pač!" je drezala naprej. "Ulica?"

"Nova, številka sedem, sicer pa tu pri glavni cesti, nato na levo enkrat, na desno dvakrat in nato odcep zopet na levo," je oddrdrala.

"Ti, Marija, kar sama si razloži vse tiste ikse in neznanke, ko si tako pametna," mu svidenjel!" je

odločno presekal Tomaž, se zavrtel na peti in se oddaljil za korak.

"O ne, fant! Ponudil si se! Obljubil učitelju in meni. Haha, moški mora držati besedo, sicer si šleva!" je zabrusila in ga že ujela za torbo. In ker ni hotel biti šleva, je brž zavrl naglo hojo, se ozrl in pristal: "Torej ob petih!"

Prikimala je, se nasmehnila in v očeh je zopet zasijal tisti vražji ogenjček nagajivosti ali nečesa neznanega.

Tomaž je še enkrat spotoma prelistal matematični zvezek, kajti Marija bi znala zastaviti uganke, in potem bi spet mežikala s tistimi črnimi plamenčki. Nato se je počesal, in ker so lasje pri ušesu štrleli, si jih je prilepil kar s slino. Ravno zdaj, presneto!

Sedel je na kolo in taval po novem oddaljenem naselju. Moral bi imeti kompas ali zemljevid! Kaj bi mu ta hasnil, saj se še na šolskega ne razume. Ko ga učitelj pokliče, si stojita nasproti, da več nihče ne ve, kdo koga sprašuje in kaj iščeta na zemljevidu. Kakor se junaku na kolesu spodobi, tudi Tomaž pripelje še zadnji slalom z levico v žepu in z matematiko v

desnici. Brž zabriše kolo na trato in jo ubere do vrat. Tu nastavi prst na zvonec in pritiska. Tišina... Za vrati se nič ne zgane. Nenadoma se odpre okno na levi. Tomaž zagleda Marijin obraz, ustnice se drže na smeh, iz oči pa zopet iskre, nato vprašanje: "Koga pa iščete, mladi gospod?"

"Marija, kaj se ti je zasukalo v glavi?"

"Hm! Pri nas je v navadi, da kadar moški prvič pride na obisk, prinese bonboniero ali vsaj rožico, ne pa staro knjigo pod pazduho."

Tomažu se je skremžil in podaljšal obraz. Od nekod zadaj je prišla mama, se začudeno ozrla v dečka pod oknom, nato pa hotela vedeti:

"Kaj pa imata?"

"Imava? Nič! Imeti bi morala matematiko," je razodel Tomaž Marijini mami.

"In zakaj je nimata?"

"Ker je ta, Mica Micasta prismoda!" je zavpil Tomaž.

"Pridi, no!" je odprla mama vrata in Mariji so se vedro zasvetile oči.

"To je prva ljubezen," se je mama nasmehnila sebi in prepustila matematiko zaljubljenima junakoma.

ŽIVLJENJE V MOJI ŠOLI

Hodim v gornjeseniško osnovno šolo, v osmi razred. Naša šola ima 62 učencev, v razredu nas je devet.

Vsak teden imamo 30 ur. So take ure, za katere se moramo več in tudi take, za katere pa manj učiti. Rajši imam npr. madžarščino, slovenščino kot zemljepis ali fiziko. V šolo hodijo otroci slovenske in nemške narodnosti, zato se učimo tudi ta jezika.

Nekateri učenci so popoldan v podaljšanem bivanju. Najprej imajo prosti čas, potem se pa učijo. V ponedeljek popoldan imamo verouk. Hodimo k različnim krožkom: h krožku, ki se ukvarja z zdravjem, na pevski zbor, v plesno in v lutkovno skupino, k športnemu ali računalniškemu krožku. Lahko se učimo igrati na harmoniko ali na kitaro. V ponedeljek in v sredo popoldan je odprta knjižnica. V vsakem šolskem letu imamo veliko programov. Večkrat nastopamo s kakšno skupino in pokažemo, kaj smo se naučili. Skoraj vsak otrok nastopa ob božičnih praznikih, na materinskem dnevu in tudi na začetku ali na koncu šolskega leta. Imamo razne tečaje: iz recitiranja madžarskih in slovenskih pesmi, za otroke od 1. do 4. razreda pa tekmovanje v pripovedovanju. Ponovadi oktobra gre vsa šola na trim v bližnje kraje. Letos smo bili na Janezovem bregu. 6. decembra nas obiskuje Miklavž, februarja imamo veseli pustni karneval. V marcu ali v aprilu organiziramo dan "narobe svet". Takrat smo učenci učitelji, učitelji pa učenci. Program tega dneva sestavimo učenci. Maja gremo na večdnevni šolski izlet. Zadnji dan šolskega leta se osmi razred poslovi od šole. Programi so tudi poleti, takrat so tabori, kolonije, v katere gremo z velikim veseljem.

Po mojem imamo možnosti za mnogo vsega, tudi zato se v naši šoli dobro počutim.

Anastazija Bajzek
OŠ G. Senik

MOJI SOŠOLCI

Sem Tomaž Fartek, hodim v osmi razred gornjeseniške šole. V osmem razredu nas je devet, dve dekletki in sedem fantov. Nismo vsi iz iste vasi, štirje prihajamo z Dolnjega Senika, pet jih je pa z Gornjega Senika. Toda to ni vzrok za nasprotja med nami. Tudi to ne, da se nekateri učimo slovenščino, drugi pa nemščino. Največ smo mi fantje skupaj, zato smo veliki prijatelji. Če je kdo v škripcih, lahko je to učenje ali pretep, mu pomagamo. Po obnaša-

nju smo najslabši razred v šoli, pa tudi pri učenju nismo najboljši. Na žalost, ne bomo več dosti časa skupaj, ker končamo osnovno šolo in gremo v druge šole. Naš bivši razrednik je vedno rekel, naj se učimo, ker bomo le takrat imeli lepe dneve v srednji šoli. Vsi že pričakujemo konec šole, kljub temu da jo bomo težko zapustili. Želim si, da bi bila leta v srednji šoli tudi tako lepa kot tukajšnja.

Tomaž Fartek 8.r.
OŠ G. Senik

MOJA SOBA

Naša hiša stoji na Gornjem Seniku, v "Soboti". Je velika, ima štiri sobe, kuhinjo, tri hodnike, dve stranišči in dve kopalnici. Imamo tudi klet. Moja soba je v pritličju. V njej je lepa velika omara za moje obleke. V kotu imam televizor in računalnik. Na tleh je velika preproga. Pri steni je postelja. Poleg nje so nočna omarica, pisalna miza, in HIFI-stolp. Na steni imam veliko posterjev. Na pisalni mizi je tudi svetilka in dosti knjig. Soba ima tudi balkon.

V svoji sobi se zelo dobro počutim.

Šandor Bajzek 8.r.
OŠ G. Senik

NAŠA DRUŽINA

Naša družina živi na Gornjem Seniku. V družini nas je osem. Imam mlajšega brata in sestrico ter tri starejše sestre in starejšega brata. Moja mama se imenuje Elizabeta. Stara je 39 let. Po narodnosti je Madžarka. Ona je gospodinja. Oče mi je že umrl. Ime mu je bilo Ferenc. Po narodnosti je bil Slovenec.

Starejšemu bratu je ime Ferenc. Star je 20 let. Dela v Monoštru. Moja sestra Elizabeta je stara 19 let. Po poklicu je patronažna sestra. Dela v Monoštru. Eva je stara 17, Žuzana pa 16 let. Mlajša sestra se imenuje Marjeta. Stara je 12 let. Uči se v Monoštru. Ime mlajšega brata je Ladislav. Star je 7 let. Hodi v prvi razred gornjeseniške osnovne šole. Zelo rad se pogovarja z ljudmi. Meni je ime Andreja. Stara sem 15 let. Po narodnosti sem Slovenka. Hodim v osnovno šolo na Gornjem Seniku, v osmi razred. Mama zelo rada kuha in peče, razen tega dela okoli hiše, in ko je mogoče, tudi na polju. Mi, otroci, pomagamo v hiši. Dobro se počutim v svoji družini.

Andreja Nemet 8.r.
OŠ G. Senik

SPOŠTOVANE BRALKE!

V čast mi je, da Vas lahko pozdravim ob dnevu žena. Po enem letu je spet prišel Vaš dan in ste postale pomembne za nas, moške.

Vem, da se nekatere veselite tudi enega dneva, ki je redkokdaj, toda namenjen Vam.

Spoštovane Slovenke! Prosim, ostanite takšne kot ste. Nežne, ranljive, toda ženske. Mi, moški obljublamo na ta dan, da bo 8. marec "vsak dan". Obljublamo tudi to, da ne bomo prevzeli vašega dela in vašega terena.

Vdamo se v svojo usodo in se zavedamo: niti z vami, niti brez Vas!

**Prav lepe čestitke:
Jože Hirnök**

Javni sklad za narodne in etnične manjšine na Madžarskem RAZPISUJE NATEČAJ za ohranitev in razvijanje manjšinske identitete ter kulture.

Tematski sklopi

I. NATEČAJI ZA DOLOČENE NAMENE

- **Otroški in mladinski izobraževalni programi, kolonije, tabori o načinu življenja med manjšinci**

Rok: 20. marec oz. 1. okt. 1997

Odl.o podp.: 24.april oz.30. okt.1997

- **Izobraževanje manjšinskih strokovnjakov, udeležencev javnega življenja**

Rok: 20. maj 1997

Odločitev o podpori: 20. junija 1997

- **Lokalni in regionalni mediji v maternem jeziku**

Rok: 22. april 1997

Odločitev o podpori: 22. maja 1997

- **Raziskovalno delo z manjšinsko tematiko**

Rok: 20. maj 1997

Odločitev o podpori: 20. junija 1997

- **Manjšinska založniška dejavnost, prevajanje literature**

Rok: 22. april 1997

Odločitev o podpori: 22. maja 1997

- **Profesionalna in ljubiteljska gledališka dejavnost**

Rok: 20. maj 1997

Odločitev o podpori: 20. junija 1997

- **Dejavnosti, ki so povezane z verskim življenjem manjšine**

Rok: 20. maj 1997

Odločitev o podpori: 20. junija

- **Razvijanje manjšinskih knjižnic, muzejskih zbirk, podpiranje likovne dejavnosti**

Rok: 20. maj 1997

Odločitev o podpori: 2. junija 1997

Pri teh temah določi vsoto zaprošene podpore kandidat, zgornje meje ni.

II. PRIREDITVE SKUPNOSTI

Rok:

med 20. marcem in 1. oktobrom (kadarkoli).

Odločitev o podpori:

na sejah kuratorija med 24. aprilom in 30. oktobrom, meseca aprila, maja, junija, septembra in oktobra.

Maksimalna vsota podpore:

- pri lokalnih prireditvah 200.000 for.
- pri regionalnih prireditvah 600.000 for.
- pri državnih prireditvah 1.500.000 for.
- pri mednarod. prireditvah 2.000.000 for.

Natečaje bo kuratorij ocenjeval s posebnim oz. glede na naslednja načela:

- podpira in daje prednost programom, ki jih organizirajo že več let, temeljijo na dolgoročnem konceptu in so priznani,
- posebno pozornost posveča državnim in regionalnim programom, ki so pomembni za večjo skupnost,
- s posebno težo pride v poštev prisotnost materinščine pri izvajanju programov.

Podrobnejše informacije, navodila in obrazce lahko dobite na Državni slovenski manjšinski samoupravi (Gornji Senik/Felsőszölnök Fő u. 5, tel: 434-032) ali na Zvezi Slovencev na Madžarskem (Monošter/Szentgotthárd Deák F. u. 17, tel: 380-208)

NIKA ZA SMEJ

Nebesa pa pekeo

Tau je tak bilau, ka je nagnauk mrau eden pop pa eden fiškališ. Kak kak nej, obadva sta v nebesa prišla. Sveti Peter je njima pokazo tisto mesto, gde de se eden pa drugi zdravo v nebesaj. Na drugi den se srečata. Fiškališ se spoj (h)vali, pravi, ka je on takšo dobro mesto daubo, ka tau nej za povedati. Naš pop se pa tauži pa etak pravi:

"Mi smo štirge v ednoj sobi, nikak ne morem povedati, ka je tau dobro mesto. Že dem k svetomi Petri pa mo se taužo pa proso sebi baukšo mesto. Vej sam pa tau sebi na Zemlej zaslužo."

Sveti Peter pa etak pravi popi: "Dragi moj padaš. Tau je tak, ka tuj v nebesaj je spoj dosta popov, etak so njine sobe spoj stejsne pa pune. S fiškališami je pa pekeo puni."

V krčmej

Naš Peter je etognauk v Varaš ušo, pa gda je vse

obredo, te si je malo not seo v Tromejnik. Tak ma je šmejkalo vino, ka je edno posenco za drugov v sé lejvo. Etak je pa za edno malo tak nacukani grato, ka je samo gnako gledu. Prauto njega so dveje dekle doj sedle. One tū vidijo, ka je fejst gleda pa ma edna etak pravi: "Možak, dobro vidite, ne čudivajte se tak. Gnake smo, vej smo pa dvojčke."

I.B.

PORABJE

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov uredništva: H-9970
Monošter, Deak Ferenc ut 17.,
p.p. 77, tel.: 94/380-767

Tisk:
SOLIDARNOST
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Po mnenju Ministrstva za kulturo št. 415-715/93 mb z dne 3.11.1993, se časopis PORABJE uvršča med proizvode, od katerih se plačuje davek od prometa proizvodov po 13 točki tarife 3 zakona o prometnem davku (Ur. list RS, št. 4/92).
ISSN 12187062.

Časopis izhaja z denarno pomočjo Javnega sklada za narodne in etnične manjšine.